

Venstresida må bruke de trauste økonomene for det de er verdt.

Å temme en bjørn

Ingrid Grønli Åm

Nylig skrev Klassekampen om Rethinking Economics Norge, en studentbevegelse som ønsker å fornye økonomifaget. Initiativ-takerne er kritiske til at undervisningen baserer seg på såkalt nyklassisk økonomi, som tar utgangspunkt i at markeder er stabile og aktørene rasjonelle. Studentene ønsker større variasjon i pensum og innføring i alternative forståelsesmåter i faget.

Til å komme med nokså fag-intern kritikk, har studentbevegelsen fått mye oppmerksomhet. Særlig på venstresida har mange omfavnet initiativet. Bør vi det?

«**Økonomer og økonomiske** teorier gjør mye skade i dagens samfunn», skrev Ola Innset i et essay om den alternative økonomien Anwar Shaikh på Manifest Tidsskrift i mai. Det har han nok rett i. Men er problemet at de er tradisjonelle økonomer? Er det ikke heller at noen av dem gir feil råd, og at disse rådene blir lyttet til?

Mange på venstresida synes å mene at økonomifaget er roten til de økonomiske problemene i verden. Økonomene klarte ikke å forutse finanskrisa, sies det. Men det finnes jo også økonomer som har kommet med fornuftige forklaringer på hvorfor finanskrisa inntraff. Det finnes økonomer som tar til orde for mer regulering av finanssektoren og arbeiderstyrte bedrifter. Og det finnes økonomer som kan påvise, med empiri og økonomiske modeller, hvorfor sosial ulikhet ikke er gunstig. Skal vi ikke lytte til dem, fordi de er mainstream?

For politisk anlagte mennesker som ønsker en annen verden, er det lett å tiltrekkes av alternative teorier som vil snu opp ned på systemet. Slike teorier trenger vi også. Men vi må ikke glemme at helt vanlige, trauste økonomer sitter på empiri og kunnskap som vi kan benytte oss av for å argumentere for en annen politikk.

Da VG for to år siden spurte 25 norske «superøkonomer» om hva de syntes om regjeringens skattepolitikk, var det store flertallet av dem skeptiske. Økonomene som støttet fjerning av arveavgiften og reduksjon i formuesskatten, kunne telles på én hånd. Hvorfor bruker vi ikke det for alt det er verdt?

Venstresida har mye å vinne på å lene seg tyngre på økonomiske innsikter. Ta problemene på boligmarkedet. De fleste økonomer er enige om at økt boligslett kan være et lurt tiltak for å gjøre det mindre attraktivt å investere i bolig. Dette har likevel ingen av de store partiene turt å gå inn for. Bare SV! Her er altså SV alene om å ha økonomene på sin side.

I andre tilfeller kan det være lurt å la seg korrigere av økonomene. SV i Oslo har også foreslått å prisregulere boliger for å tilby dem til dårlig stilt. Mange økonomer sier imidlertid at dette ikke vil fungere. Det bør SV ha et godt svar på. Politikerne skal ikke lytte til økonomene i ett og alt. De er tross alt bare helt vanlige, dødelige fagpersoner. Men når fellesskapets midler skal fordeles, er lønnsomhetsberegninger, statistikk og empiriske funn i aller høyeste grad relevante.

Økonomifaget har aldri hatt de samme interne stridighetene som andre samfunnsfag. Fortsatt har mange økonomer kløkkertro på egne metoder. Derfor er det sikkert sunt at studentene presser på for flere perspektiver. Men vi andre må ikke la oss forlede til å kaste hele faget ut med badevannet.

«Den som skal temme en bjørn, bør kjenne bjørners reaksjons-mønster», påpekte økonomiprofessor Karine Nyborg i en kommentar i Aftenposten i 2013: «Den som vil temme markedet, bør forstå hvordan markedskreftene virker.» Og skal vi forstå hvor grensene for økonomiske hensyn bør gå, må vi kjenne fagets begrensninger. Derfor bør flere på venstresida sette seg inn i økonomi. Og gjerne lese Marx og Shaikh i tillegg.

ingridga@klassekampen.no

«Vi må ikke kaste hele økonomifaget ut med badevannet»